

Færøernes lagmand

Lagtinget
Tinghúsvegur 1-3
100 Tórshavn

**Svar
på**

skriftlig forespørgsel nr. 111/2009 i henhold til Lagtingets forretningsordens §52a til Kaj Leo Johannesen, lagmand, fra Sjúrdur Skaale, lagtingsmedlem, om lagmandens holdning til forfatningsforslaget

Forespørgslen var således:

- 1) Hvilken holdning har lagmanden til, at Færøerne får egen forfatning?
- 2) Hvilken holdning har lagmanden til bestemmelsen i forfatningsforslaget som siger, at ”Færøerne er et land, færinger en nation og al magt i landet ligger hos Færøernes folk”?
- 3) Hvem mener lagmanden er den øverste retskilde på Færøerne – det færøske folk eller de danske myndigheder?
- 4) Mener lagmanden, at den magt, som de færøske myndigheder har, er delegeret fra de danske myndigheder?
- 5) Mener lagmanden, at den magt, som de danske myndigheder har på Færøerne, er givet til låns fra færingerne?
- 6) Hvad skal der ændres i forfatningsforslaget, hvis lagmanden skal kunne gå ind for det?

Svar:

Til spm. 1: Jeg mener, at der er behov for at ajourføre den nuværende styrelseslov fra 1994 under de samme forudsætninger som i 1994, nemlig at rammen for og hjemlen til lovforslaget er hjemmestyrelsen og nu også overtagelsesloven. Jeg mener, som jeg også tidligere har meddelt, at det er vigtigt, at vi kommer i mål med dette arbejde.

Til spm. 2: Færøernes forfatningsmæssige stilling er fastsat i hjemmestyrelsen § 1, hvor det bliver sagt, at ”Færøerne er en selvstyrende nation i det danske rige”¹. Jeg mener ikke, der er behov for at ændre denne paragraf.

¹ Rigsombudsmandens bemærkning til oversættelsen: Der er tale om anvendelse og oversættelse af § 1 i den færøske udgave/oversættelse af hjemmestyrelsen : ”Føroyar eru sjálvstýrandi tjóð í danske ríkinum”. ”Tjóð” kan oversættes til både ”folk” og ”nation”. § 1 i den danske udgave af hjemmestyrelsen, lov nr. 137 af 23. marts 1948, er til sammenligning affattet således: ”Færøerne udgør inden for denne Lovs Rammer et selvstyrende Folkesamfund i det danske Rige”.

Til spm. 3 – 5: Der er slet ikke tvivl om, at det er det færøske folk, der selv bestemmer, om Færøerne skal blive selvstændig.

Her er det også værd at bemærke, at Danmark i den 5. periodiske rapport af 4. april 2007 til FN's menneskerettighedskommission har vedlagt et bilag B "Declaration by the Government of the Faroes", hvor landsstyret bl.a. siger, at "In summation, the People of the Faroes have and retain their inalienable and sovereign right to self-determination under international law".

Desuden har flere på hinanden følgende danske statsministre, og nu senest Lars Løkke Rasmussen på rigsmødet i Skagen den 11. juni 2010, og et næsten enigt dansk folketing (2000/2001 Vedtagelse 109 under debat af Forespørgsel F 67) sagt, at vil Færøerne ud af det danske rige og være selvstændige, så bliver de det.

Det færøske folk har dog hidtil, af sagte eller usagte grunde i mere eller mindre aftalt form, undergivet sig magtfordelingen i hjemmestyrelsen og overtagelsesloven, men intet er dog, som nævnt, i vejen for, at vi beslutter at træde ud af denne ordening. Men så må dette klart meddeles danskerne.

Enten er vi i den nuværende statsretlige stilling og agter denne, eller også er vi det ikke. Det går ikke an, at vi er uklare i dette spørgsmål i relation til danskerne.

Vi har derfor, som det er nu, disse muligheder:

- at beslutte, at vi opretter os som en selvstændige, dvs. træder ud af riget, vedtager vores egen forfatning/grundlov og aftager hjemmestyrelsen og overtagelsesloven
- at indlede forhandlinger med danskerne om ændringer af hjemmestyrelsen og overtagelsesloven, som giver os større kompetence i fællesskabet
- at bevare den nuværende ordening i hjemmestyrelsen og overtagelsesloven

Det kommer næppe bag på mange, at jeg er af den opfattelse, at den nuværende statsretlige ordening er god. Det er så kort tid siden, at vi fik en ajourføring af ordningen med overtagelsesloven, at der næppe er behov for en ny ordening lige foreløbig. Ikke mindst når man tænker på, at der i henhold til kompetencelovens § 1, stk. 2 endnu er 15 sagsområder, som vi fra færøsk side kan overtage, men som vi endnu ikke har overtaget. Men derfor bør vi kunne formulere en ny styrelseslov men henblik på at forbedre den nuværende styrelseslov for Færøerne.

Til spm. 6: Forslaget må, efter en nødvendig dialog med danskerne, ændres, således at den er i overensstemmelse med magtfordelingen i hjemmestyrelsen og overtagelsesloven. Det gjorde jeg allerede klart den 14. april, da jeg i en pressemeddelelse meddelte, at en kommende forfatning må respektere den stilling, som Færøerne har i rigsfællesskabet fastsat i hjemmestyrelsen og overtagelsesloven.

Tinganes, 14. juni 2010

Kaj Leo Holm Johannesen
lagmand